

כלל גדול פרק שביעי שבת

עא.

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) ועמ"ש לקמן ע"ז על הלכות; (ב) כריתות א"י; (ג) ע"ז פ"ד ט"ז ע"ז ע"ז ג"ר ר"ל.

הגהות הב"ח

(ה) נבדא דפשיטא לכו לרבא ואבוי וכו' דבני מיניה ר' זילא מ"י אפי' (ו) תוס' ד"ה גריה וכו' ע"ז שגגת קצירה לטחינה שעמה: (א) בא"ד אכל דטחינה שעמה משיבא:

גליון הש"ס

נ"ב אמר רבא הביא קרבן על ראשו, ע"ז נמוק דף פ' ע"ז ומסופות ד"ה כולו מלין: שם מילתא דפשיטא לכו לאבוי ורבא. ע"ז שפוטות ד' י"ז ע"ז אפי' ד"ה א"י ע"ז: שם אבל חלב דב"ה ע"ז לקמן דף פ"ט ע"ז מוס' ד"ה אפי' ק"ז.

מוסף רש"י

מהו דתימא אמר ר' יהושע בין לקולא. כגון אכל ע"ז חללי זמיס כשני ממחין לא מטטרין, בין לחומרא. דלם אכל ע"ז זמיס כשני ממחין כהעלם אכל חייב שמיס קמ"ל. מנין אכל חייב אפי' כשני ממחין ולא פליג ר' יושע, דלחומרא קאמר (ברכות יב).

רבינו הגאון

קצירה (האשנות) גורת (הראשונה) קצירה, ויכין שמביא חטאת על קצירה של שגגת חטאת נתכפר לו קצירה שהיא בודון שבת. וכן כיון שנתכפרה חטאתה הראשונה שהיא מכלל הקצירה, שבתהון חטאת אחת הוא חייב, גורה נמי החטאת הראשונה את החטאת השניה ותכפר בשלה. אבל אם נודע לו בקצירה שהיא בודון שבת ושגגת מלאכות שהוא אכל בקצירה חטאת אחת ומחיתה חטאת אחרת, (מביא) (הובא) בקצירה זו שנודע לו בה, קצירה זו גורת הקצירה הראשונה ששתיהן קצירה ומנין מלאכה אחת הן, והחטאת הראשונה נגדרת בכלל הקצירה הראשונה, שהקצירה הראשונה והחטאת הראשונה אינו חייב בה אלא אחת, וכיין שנתכפר מקצתה נתכפר כולה. נמצא שנתכפר בקצירה וחטאתה שהיא כשגגת שבת וזדון מלאכות קרבן שהביא על הקצירה שהיא בודון שבת ושגגת מלאכות, והחטאת שהיא שפוטות עומדת במקומה, לכשתודע לו מביא עליה חטאת. (אמר) אבוי [אמר] גם החטאת הראשונה גורת החטאת השניה, ששתיהן אחת היא, ומקשינן ומה את ליה לרבא גריה, והא תמר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחת אחת ונדע לו על אחת, ונדע לו על אחת (והיה) ואכל שני זיתי חלב כות אחת בהעלמו של שני, אמר (רבא) [רבא] הביא קרבן על ראשו, ראשון ושני מתכפר שניהם והעלם חטאת שנייה אינו חייב בהעלמו של שני.

קצירה גוררת קצירה. שניה ככפרתה וטחינה גוררת את הטחינה השניה ונתכפרו כולן דקיימא לן אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת וזה שעשה שתי קצירות בהעלם אחד שלא נודע לו בין קצירה לקצירה שחטאו והעלמה של שניה חלוק

קצת משל ראשונה סוף סוף העלם אחד הוא דלא נודע לו חטאו כינתה וידעוהו [חטא] הוא דמחלקות הלכך חטאת זו שצאה על הקצירה וטחינה ראשונה אחרווייהו קיימא ונתכפרו עם הקצירה כל קצירות שעלו שנעשו בהעלם אחד ועם הטחינה נתכפרו כל הטחינות שעלו כשעשהו בהעלם אחד: אכל נודע לו על הקצירה, אחרונה שזדון שבת ושגגת מלאכות והפריש עליה קרבן הואיל ובקרבן זה לא שייכא טחינה שעמה דהא אכל חלב ממיחייב אי הוה ממדעי ליה תרווייהו: קצירה גוררת קצירה. ראשונה: וטחינה שעמה. כל ראשונה: וטחינה. אחרונה שכנגדה של ראשונה: נמקומה עומדה. וכי ממדעי ליה מיחייב עליה: קצירה גוררת קצירה. כמשפט דשני זיתי חלב בהעלם אחד הן וטחינה שעם קצירה ראשונה היינו משום גריה דלף על גב דעיקר קרבן לאו משום קצירה דכדהא אלא הואיל ואיכפר ליה כשני קצירה כתייתא גרה לטחינה שעמה כדה שהי שמהי הוה תלויה בקרבן אחד ואין כפרה לזו בלא זו: וטחינה שכנגדה עומדה נמקומה. דגריה לגריה לא אמרין לאיכפורי טחינה אחרונה עם טחינה ראשונה משום שני זיתי חלב בהעלם אחד דהא קמייחא גופה חציה בגריה דהא דמיכפרה: שם טחינה אחת היא. ואע"ג דקמייחא גופא בגריה אחת אמרין גריה לגריה: ומי איס ליה לרבא גריה. לטחינה שעמה קפרין דנגררה עם הקצירה ואע"ג דקרבן לאו אהיה קצירה אפריש דליין בהעלם אחד לאו גריה איכא דקצירה וטחינה שניהם איס דלם עעריה הכפל כמה פעמים בהעלם אחד אין זו אלא חטאת אחת: ראשון ושני מתכפרין. שהרי בהעלמו היה: שלישו אין מתכפר. ולא אמרין הואיל והיה מתכפר עם הראשון שבהעלמו לגריה שלישו עמו ככפרתו ואע"ג דלא שניי כדהי

גריה גריה דגריה ליה. ומה שגוררת קצירה וטחינה (ב) שעמה לא חשיב גריה דגריה כדפי' כגונ' דמה שגוררת קצירה לקצירה לא חשיב גריה כיון דהוי בהעלם אחד אכל טחינה (ג) שכנגדה חשיבא גריה משום דקצירה של זדון שבת אינה גוררת טחינה של שגגת שבת אלא על ידי

קצירה גוררת קצירה וטחינה גוררת טחינה אבל נודע לו על קצירה של זדון שבת ושגגת מלאכות קצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה וטחינה שכנגדה עומדת אבוי אמר טחינה נמי גוררת טחינה שם טחינה אחת היא ומי אית ליה לרבא גריה והא איתמר אבל שני זיתי חלב בהעלם אחד נודע לו על אחת מהן וחזר ואכל כזית בהעלמו של שני. אמר רבא (ב) הביא קרבן על ראשון ראשון ושני מתכפרין ג' אינו מתכפר הביא קרבן על השלישי שלישי ושני מתכפרין ראשון אינו מתכפר הביא קרבן על האמצעי נתכפרו כולן אבוי אמר אפילו הביא קרבן על אחד מהן נתכפרו כולן בתר דשמעה מאבוי סברה אי הכי טחינה נמי תגרה לטחינה גריה אית ליה גריה דגריה ליה. מילתא דפשיטא ליה לאבוי ורבא (ב) מבעיא לר' זורא דבעי רבי זורא מרבי אסי ואמר לה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זורא יקצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן חצי גרוגרת בודון שבת ושגגת מלאכות מהו שיצטרפו אמר ליה חלוקין לחטאות ולא מצטרפי (ג) והתנן יאכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אבל חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת זו חומר במינין הרבה ממין אחד וזו חומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל חצי זית וחזר ואכל חצי זית ממין אחד חייב ימשני מינין פטור (ד) והוינן בה ממין אחד חייב צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני הכא במאי עסקינן יכונן שאכלו בשני תמחויין ורבי יהושע היא (ד) דאמר תמחויין מחלקין מהו דתימא אמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר והא הכא דחלוקין לחטאות וקא מצטרפי אמר ליה מר ארישא מתני לה וקשיא ליה אגן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן מושני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

הקצירה שעמה היא נגדרת (א) שעיקר קרבן אינה שצילה ולר"י נראה דקצירה חשיבא גריה מדקאמר קצירה גוררת קצירה אלא היא לטחינה לא חשיבא גריה דגריה (ב) שאינו יכול לכפר על הקצירה אלא שני מתכפר הטחינה עמה ואע"ג דשני זיתי חלב בהעלם אחד לא חשיבא גריה מ"מ קצירה וקצירה שאני שאלחם שגגת שבת והאחם זדון שבת ועמלמו דמאן דלמר כנסמן דקצירה וקצירה אין מטטרין היינו משום דליה ליה גריה וקשה לרבא לפי זה הוה מני למאן פלוגתייהו דלכ"י ורבא אפילו בשגגת קצירות כגון שקצר שגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר זדון שבת ושגגת מלאכות ונדע לו הראשונה וחזר וקצר שגגת שבת וזדון מלאכות הריא דלרבא הריא קרבן על הראשון שני נתכפר שלישו לא נתכפר ולא כ"י שם שלישו נתכפר: ממיין אחד חייב פשיטא. הוה מני לשניי הא מני רבן גמליאל היא דלמארינן כסמון: אגן אסיפא מתנינן לה. תא אפילו (א) ארישא הוה מני לשניי כגון שאכלו בשני תמחויין ולאפוקי מרבי יהושע דלמר תמחויין מחלקין אפילו לקולא אלא דמיחא ליה לאוקמי כר' יהושע: מושני מינין פשיטא. אף על גב דלענין מלקות מטטרין כדלמארינן פסק כגמר דמס' ע"ז (דף טו.) וצמס' מעילה (דף טז.) לענין קרבן פשיטא ליה דאין מטטרין: מכלל

שגגת שבת וזדון מלאכות חייב שתיים כדון שבת ושגגת מלאכות. ור' יהושע מאי היא. דתנן בירמיה פירק ג' א"י יהושע שמעתי שהאכל מבח אחד בה' תמחויין בהעלם אחת חייב על כל אחת משום מעילה. ואמרין הוה חייב בה' תמחויין. ואמר שמואל (טעמא) [אנא] שהשינו חמשה דברים בעולה מצטרפין, הבשר והחלב והיין והסלת והשמן, וחוקיה אמר בהמשה אברים, וריש לקיש אמר אפילו באבר אחד בכחף, ור' יוחנן אמר בחמשה מיני קצירה, ור' יצחק נפחא [אמר] בה' טעמים. דאמר ר' יוחנן אכל חלב בשני זיתי חלב בה' תמחויין, ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין. ור' יהושע היא דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר ליה אגן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן מושני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

הזכיר זו שם אותו זית: הריא קרבן על האמצעי נתכפרו כולם. ואין זה גריה אלא כולם בהעלם של זה היו: אבוי אמר ר' זורא דבעי רבי זורא מרבי אסי ואמר לה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זורא יקצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת ושגגת מלאכות מהו שיצטרפו אמר ליה חלוקין לחטאות ולא מצטרפי (ג) והתנן יאכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אבל חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת זו חומר במינין הרבה ממין אחד וזו חומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל חצי זית וחזר ואכל חצי זית ממין אחד חייב ימשני מינין פטור (ד) והוינן בה ממין אחד חייב צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

כנגדת שבת וזדון מלאכות חייב שתיים כדון שבת ושגגת מלאכות. ור' יהושע מאי היא. דתנן בירמיה פירק ג' א"י יהושע שמעתי שהאכל מבח אחד בה' תמחויין בהעלם אחת חייב על כל אחת משום מעילה. ואמרין הוה חייב בה' תמחויין. ואמר שמואל (טעמא) [אנא] שהשינו חמשה דברים בעולה מצטרפין, הבשר והחלב והיין והסלת והשמן, וחוקיה אמר בהמשה אברים, וריש לקיש אמר אפילו באבר אחד בכחף, ור' יוחנן אמר בחמשה מיני קצירה, ור' יצחק נפחא [אמר] בה' טעמים. דאמר ר' יוחנן אכל חלב בשני זיתי חלב בה' תמחויין, ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין. ור' יהושע היא דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר ליה אגן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן מושני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

הזכיר זו שם אותו זית: הריא קרבן על האמצעי נתכפרו כולם. ואין זה גריה אלא כולם בהעלם של זה היו: אבוי אמר ר' זורא דבעי רבי זורא מרבי אסי ואמר לה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זורא יקצר וטחן חצי גרוגרת בשגגת שבת ושגגת מלאכות מהו שיצטרפו אמר ליה חלוקין לחטאות ולא מצטרפי (ג) והתנן יאכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אבל חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת זו חומר במינין הרבה ממין אחד וזו חומר במין אחד ממינין הרבה שאם אכל חצי זית וחזר ואכל חצי זית ממין אחד חייב ימשני מינין פטור (ד) והוינן בה ממין אחד חייב צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל

כנגדת שבת וזדון מלאכות חייב שתיים כדון שבת ושגגת מלאכות. ור' יהושע מאי היא. דתנן בירמיה פירק ג' א"י יהושע שמעתי שהאכל מבח אחד בה' תמחויין בהעלם אחת חייב על כל אחת משום מעילה. ואמרין הוה חייב בה' תמחויין. ואמר שמואל (טעמא) [אנא] שהשינו חמשה דברים בעולה מצטרפין, הבשר והחלב והיין והסלת והשמן, וחוקיה אמר בהמשה אברים, וריש לקיש אמר אפילו באבר אחד בכחף, ור' יוחנן אמר בחמשה מיני קצירה, ור' יצחק נפחא [אמר] בה' טעמים. דאמר ר' יוחנן אכל חלב בשני זיתי חלב בה' תמחויין, ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין. ור' יהושע היא דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא קא משמע לן דלקולא לא אמר לחומרא קאמר ליה אגן אסיפא מתנינן לה ולא קשיא לן מושני מינין פטור צריכא למימר ואמר ריש לקיש משום בר תוטני לעולם ממין אחד ואמאי קרי ליה שני מינין שאכלו בשני תמחויין ור' יהושע היא דאמר תמחויין מחלקין והא קא משמע לן דאמר רבי יהושע בין לקולא בין לחומרא מדסיפא מין אחד ושני תמחויין מכלל